

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<p>Előfizetési díj: Egész évre 4 frt. Felévre 2 „ Negyedévre 1 „</p>	<p>A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajkért kapják.</p>	<p>Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közmuvel- dés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.</p>
---	---	--

Plató psychológiája.

A lélek a testtel való összeköttetés állapotában.

Az előbbieken láttuk, hogy Plató szerint a lélek a test előtt is él s hogy a testhez semminemű eredeti vagy szükségszerű viszonyban nem áll. S ezen nézet magyarázza meg a léleknek a testtel való összeköttetése fölötti oly gyakori panaszokat: a mennyiben a test a léleknek bürtöne¹⁾, vagy egy oly kagyló, melybe a lélek be van zárva²⁾, a lélek sirja,³⁾ vagy pedig midőn „Timaios“-ban a test a léleknek hordozója gyanánt van feltüntetve.⁴⁾

Az első kérdés most az: hogyan vált lehetségessé, hogy a lélek test-nélküli magasabb életéből a testbe költözött s mibe helyezi Plató a léleknek a testtel való összeköttetési okát? Két helyen s mindkét alkalommal egy mythossal összefüggőleg felel a felvetett kérdésekre Plató.

„Phaidros“-ban így szól⁵⁾: Midőn az istenek a tulvilági helyre lakomára mennek, ez az utazás nekik nagyon könnyű, mivel a lovak s a kocsihajtók is náluk jók s így szekerök jól és egyensúlyal halad tova. Másképen van ez azonban a többi lelkek-nél, kiknél az egyik ló rossz, a mely nekik ezen utazás alatt oly sok fáradságot és bajt szerez, hogy közülök nagyon sokan nem képesek a meredek magaslatra följutni. Azon lelkek, kik a kocsihajtó büne által *κακίᾳ ἰσχύων*, a mennyiben ez a gonosz lovat megfékezni nem képes, ezen utazás s az ez alatt fölmerült tolongás és viaskodás alkalmával szárnyai-
 kon megsérülnek, ugyannyira, hogy az igazság virányaira el nem juthatnak, hogy ott magukat táplál-

ják, ezen lelkek tehát szárnyaiknak megsérülése után nem képesek magokat az ég és föld között fenntartani, hanem leesnek a földre, a hol egy földi testbe plántáltatnak be. Az eisó születés alkalmával — *ἐν τῇ πρώτῃ γενέσει* — kilencz lefelé menő fokozat szerint a philosophustól egész le a zsarnokig emberi testbe jutnak. Azon lelkek pedig, kik az utazás alkalmával istenöket követni tudták s az igazból valamit láttak, Adrasteia törvénye szerint a következő utazásig maradnak érintetlenül, ha pedig minden utazások jól sikerül, akkor örökre.

Ezen mythosban, mely a léleknek már a praëxistencia állapotában tulajdonit szenvedélyt és érzékiséget — *θυμωσικὴς* és *ἐπιθυμητικόν* —, a léleknek büntetéséből kell a testbe költöznie; a testtel való összeköttetésének oka tehát következménye és büntetése érzékiségének, melyet legyőzni nem tudott. Fennebb már szólottunk arról, hogy a léleknek lényege és tevékenysége — a testtel való összeköttetés előtt — a megismerésben ki van merítve, — s a következőkben meg látni fogjuk azt, hogy mindazon helyeken, hol Plató a léleknek három részéről beszél, a két utóbbi részt esakis azután tulajdonítja a léleknek, miután a testtel egyesült.

„Phaidros“-ban a lelkeknek a testbe való költözése bűnöknek következménye és büntetése, habár nem minden léleknek jut is ily sors osztályrészul: „Timaios“-ban — a mint már erről szó volt, általános és minden lélekre nézve egyaránt szóló törvény az, hogy a testtel egyesülnie kell. A világalkotó — mondja Plató — a lelket egy-egy esillagra helyezte, megismerteté azokat a mindenség természetével s kihirdeté nekik a megmásíthatatlan törvényeket s ezek közt azt is, hogy minden léleknek egy-egy testbe kell költöznie.

Világos, hogy a mondottakban a léleknek a testtel való egyesülési oka megmagyarázva nincs; mert

1) Phaidr. 62 B. —
 2) Phaidr. 250 C.
 3) Gorgias 493 A.
 4) Tim. 445. 695.
 5) Phaidr. 246—249 E.

ezen egyesülés a sorstól függő, vak szükségesség gyanánt áll előttünk s az sem a lélek természetében, sem a világalkotó lényegében alapját nem lelheti. Ha azon ellenvetést hangsúlyoznók, hogy ennek alapja a világalkotó jóságában keresendő, akkor arra kell utalnunk, hogy a lelkeknek a praexistenciában való élete sokkal boldogabb, mint a földi élete, — s hogy a legjobb sorsban a lélek akkor részesül, midőn azon állapotba ismét visszatér. Itt egy oly úr van, melyet Plátó sem képes áthidalni, — ilyenek különben psychológiájában nem ritkán fordulnak elő. Oka ennek a felhozott mythosoknak a szószálhasogatásig terjedő merev és szó-szerinti magyarázata. Aristoteles is gyakran rójjá meg e miatt Plátót s „*Metaphysika*“-jában egyenesen kimondja, hogy Plátó rendszerében az okszerűség hiányzik. S ennek egyik esattanós érve gyanánt ismétli azon kérdést, melyre mi sem kaptunk kielégítő feleletet, hogy t. i. mi az oka a léleknek a testtel való egyesülésének?

Megnyitó beszéd

az 189¹/₂ tanév kezdetével a sz. udvarhelyi róm. kath. főgymnasiunumban.

Ntdő és tks. Tanári kar, Nemes tanuló ifjuság!

„*Diligentiae omnia subdita sunt.*“

Menander.

Isten szent kegyelméből újból egy tanév küszöbén állunk, sűrű fátyol takarja el jövendő sorsotokat, a függöny óriási súlylaval esett, gördült le; az esztelenek megállanak előtte s tétlenül bámulnak, félnek azt érinteni, mintha jűtű volna, mely esontjuk velejét is áthatja, míg az okosok igyekeznek megközelíteni, jó viselet és szorgalommal nyitni fel ama zárt, lebbenteni fel azon fátyolt, mely halandó embernek a két hatalmas kules által, jó magatartás, viselet és becsületes szorgalom által nyitható fel.

Nemes tanuló ifjuság, mint jól tudjátok, minden életpálya eskis hangyaszorgalommal oldható meg, jól vagy rosszul, a mint munkálkodott.

Soha se láttam nálunk, hogy a föld szántás, trágyázás, kellő művelés nélkül jó gyümölcsöt termett volna, vagy általában teremhetne.

Azon tanulók, kik az iskolai időben* eskis a tanuló czimmet elégednek meg, a szűlők távollétében pedig önmaguk sirját ássák, hasonlítanak az esztelen földműveshez, ki a földbirtokos czimmet megelégedve semmit sem gazdálkodik, és várja a jövendő bő termést, mely kedvező anyagi helyzetet hoz számára; pedig esalatkodik, ő maga is vagyonával együtt — szorgalom nélkül — idő nap előtt elzűllik, s csak hitelezői emlegetik egy pár évig gyászos sobajjal.

Sokan vannak azért a tanuló ifjuság között, kik tétlen, lusta magatartásuk által kockáztatják jövűjüket, megszorítják szűlőiket és testvéreiket, tanáraikat, jötevűjüket, nemzetüket, az egyházat, melynek emlűjén növekedtek, hazájukat, mely roskadozó oszlopai helyett reműnyt fűz hozájuk, hogy általuk erűt nyerve soká, fényesen, hatalommal

virulhasson. Az idő olyan, mint a folyó — *labitur et semper labitur* — s boldog, ki azt kezűbűl elszalasztani nem engedti tétlenül.

Az oly tanuló, ki könyvei mellett azok helyes felhasználásán kívül is csak a jó akaratot várja, csak várja és mindig várja, míg a tanév eljű, hasonlít Horatius latin költű szerint azon emberhez, ki a műly folyűpartjára fénymázás ezipűjével leűl, s várja, hogy a rohanű hullámok elfussanak és ő száraz lábbal mehessen át.

Nem ismerek nemzetet, népet, mely szorgalom nélkül valaha valamire mehetett volna, életfeladatát megoldani tudta volna.

Minden mit nagyot, szépet és dicsűt látunk, csak az emberi hangyaszorgalomnak köszűnjűk, míg a kietlen, termeketlen puszta vidék az azt lakű nép renyhességűt, műveletlenségűt fennen hirdeti és szomorúsággal tölt el. A civilizálatlan népek szeretnek csak tétlenül élni, és a művelt népek között is sokan vannak, kik minden munka, szorgalom nélkül akarnak boldogulni, az élet örűmeit élvezni; mivel pedig a társadalom, s ennek törvényei ezt tiltják, sűt miűtűn magunk is jól tudjuk, hogy ez bűn, helytelenűl escelekednűtek ti kedves ifjak, ha a tétlenség párnájára hajva fejeteket, akarnátok a tanévűt átélni, mert mint a latin közmondás is tartja: „*Otium est pulvinar diaboli.*“

Legyen valaki földesur, vagy nagybirtokos, mit ér mind ez, ha azt mondják róla, hogy tétlenül, csak unalombűl kifolyűlag ásitozva tölti napjait. Lehet tehát köztűltek bárki urisaládbűl, szűp rubában is járhat, esetleg meg is bűmulhatják külsejűt, és más egyes feltűnű tulajdonságait, de ha az iskolában tétlen, rest és fél a tanulmányoktól, ha csak külsejűre gondol, azt szereti esimosítani és nem igyekszik, az ily tanuló semmi örűmet nem élvezhet, tanárai nem kedvelik, tanuló társai valahogy megfűrnek vele, de sajnálják, hogy oly tunya és alattomban örűvendek, hogy náluknál az osztályt roszabak is tapossák, lűvegűjűt rontják, Csáki szalmájának tekintik, mintha azt az atyjuk zsebűbűl könnyen lehetne kifizetni, pedig tudjuk azt, hogy elromlott ablak kártérítűse is mennyi nehűzsűgbe szokott űtkűzni, mennyi kellemetlenségűl szokott járni.

Rajta tehát nemes tanuló ifjuság és felűvezve magotokat az erűssűg sarujával e tanév kezdetűvel lépjetek igazihivatástok űsvűnyűre és elszűnt akarattal, erűs elhatározással tűzzűtek melletekre a jó akarat paizsát, fűzzűtek lábaitokra a szorgalom szárnyas lábpanczelűt és e kettű segítségével észszel és repűlni vágyű jó akarattal Isten szent segedelme és tanáraitok, szűleitek közreműködűse mellett, reműllem, miszerint hivatástokat örűmmel fogjátok megoldani, emberczűlotokat, mely elűttetek lebeg, meg fogjátok közelíteni és örűmi mel fogjátok a gordiusi esoműt, máskűp az élet nehűzsűgűt lekűzűdeai tudni és majd az elűhaladott korrallal meg is pihenni, ha tisztűs tűrekvűs, becsűletes szorgalom ifjűi és fűrűi kori lelketeket, kebleteket fogja mindig hevíteni. A szorgalom biztos anyagi tűkűje, gazdasága az embernek, ekesűse neműnknek és bűszkesűge nemzetűnknek.

Azűrt nemes tanuló ifjuság, nem annyira a jeles, jű érdemsorozat, mint inkább az azzal űsszekapessűt szellemi gyűnyűrvezessen titeket, és ne az a tudat, hogy én a tört. math. v. rajzoló geometriábűl jeles kalkulust kaptam, mint inkább az, hogy levette magáról a tudatlanság köpenyűt lelke a

tudomány ragyogó fáklyájánál kezd látni, a homály, mely elmjét borítja, kezd eloszolni, és őt magyarázhatlan örömmel eltöltölni.

Rajta tehát és szorgalom diszitsen titeteket e jelen tanévben és a jövőben is. Csakis a hatalmas paizs védelme alatt oldhatjátok feladatátotokat, mindenki tartozik a szorgalom jelvényét mellén, képét szívében viselni. Tanultam hatalmas emberekről, kik a fél világot, az ismertet bírták, úgy szólvá övék volt a föld kincse és ennek gyönyörűsége, s mégis nem úgy tettek, mint közületek akárhány haszontalan, hanem éjjel nappal tanulva váltak az emberiség gyönyörűségére.

Ismertem tudósokat, a világ úgy szólvá a halhatatlanság tömjéncfűstjével áldoz nekik még századok mulva is, de mi tette őket nagygyá, a hangyaszorgalom. Horatius szerint egy munkán, egy költeményen is kilencz évig dolgoztak, éjjel nappal tanultak. Rajta tehát nemes tanuló ifjuság, ragadjátok meg a kedvező alkalmat, mert az idő nem vár; hallgassátok tanáris örömmel a ti Mentoraitok, a ti legjobb barátaitok, tanáraitok tanítását; nyissátok meg elmétek és szívetek a jó magvak befogadására; öntözzétek azokat kellő szorgalommal és az Isten is meg fogja áldani munkátokat. Ezennel az 1891—2 tanévet Isten szent nevében megnyitottam nyilvánítom. Kőrödy Endre, igazgató tanár.

Üti emlékeimből.

Prokupek Samueltól.

(Vége.)

VIII.

Az Arlbergén át.

Ketten voltunk a coupeban: én és egy feldkirchi bankár. Csakhamar beszélgetésbe merültünk. S én szerencsésnek tarthattam magam a bankárral megismerkedhetni, elvei, meggyőződése felől értesülni, mert elmondhatom, hogy annyi hitet, oly őszinte ragaszkodást a kath. egyház és elvei iránt még nem találtam sehol a világi kath. között, mint ezen urban. Sokat beszélt a katolikusok küzdelmeiről Vorarlbergben. Mert hát liberálisok ott sem hiányoznak, egy-két liberális lapszerkesztő, gazdag gyárosok, állami tanárok, hivatalnokok klikket alkottak, mely minden alkalmat felhasznál „az ultramontanizmus“ bénítására. Utitársam nem dicsékedett azal, miszerint ép ő verte volna vissza ezeknek machinatioit, nem, ő csak közlegénynek tüntette fel magát a küzdelemben, de eszméi, meggyőződésének ereje, mely szavaiból sugárzott, ügyes vitatkozási képességet eláruló módora azon jámbor óhaját ebreszté fel bennem, vajha mi nem ilyen közlegényekkel, hanem vezérekkel bírnánk a kath. világiak között, akkor tán nálunk is jobban mennének az ügyek.

Az érdekes és tanulságos társalgás mellett sem mulasztottam el a vidék szépségében gyönyörködni. Hiszen azon a vonaton haladánk, mely a sz. Gotthárdi után első Európában merészségre, vadregényes környékére nézve.

Nagy gyárak füstölgő kéményeit pillanták meg szemem.

ink. Hiszen Vorarlberg iparország, virágzását iparának köszönheti jó részben. Az országban mindenfelé zúgnak a szövészek, forrnak a festőüstök. A magaslatok a szorgalmas földművesé. Virágzó szőlőhegyek zöldelnek a mérsékeltébb halmok lejtőin. A Walgau völgy emellett még vadregényes ségben is kitűnik. A völgynek lakosai azonban nem germánok ivadéka, hanem egy néptaj, melynek eredetével a tudósok nincsenek tisztában. A „román“ nak nevezett népség azonban most nagyban vegyült a némettel s csak helységnevei tanuskodnak ezen fajnak „rhätoromán“ eredetéről.

Számos várromok meredeznek az ut két oldalán, midőn egyszerre mintegy commandószóra minden szem a feltűnő hegyóriásra irányzódik, ez a Zimbaorom, mely üdvözöl, midőn a barátságos kis városka Bludenz indóházába robogunk be. Régi városka, eredetileg falakkal volt körülvéve. Több völgy ágazik innen el, kivált a montafoni szép; a legszebb alpesi völgyek egyike s originalis lakosai által híres. Sok adoma van róluk elterjedve s vagyonosságuk eredetét illetőleg a szomszéd vallganiak azt állítják: „Etschas (etvas) selb ho, etschas bettle und etschas stehle“. A bludenzi indóházban láttam egy néhány asszonyt originalis népviseletökben. Fejükön a „mässli“ leírhatlan főveg, mely az indiánok tollbokrétájához hasonlít.

Most következik azonban a tulajdonképpeni hegy „az Arlberg“. Egész sereg óriási alp állja el utunkat, hogy fogunk ezen örökön áthatolni? A völgy jelleme vadabb lett, tajtékzó patakok ullanak alá a magaslatokról. A vonat folytonosan hág, emelkedik.

Ezen utvonalon nagyon fontos volt a régibb időkben, összekötő vonal volt Tyrol és Vorarlberg meg Sveicz között. Sok költségre került annak fenntartása. Most pompás két meter széles országot vezet a hegyek mellett kigyózdva, mely azonban a vasut megnyilta óta sokat vesztett forgalmából.

A vorarlbergi oldalon Langen az utolsó állomás; itt kezdődik a tíz kilométernél hosszabb alagut. Három évi munka után végre 1883-ban lehullottak az utolsó falak s ezen hegyóriás gyomrában megnyílt az ut, mely országokat hozott közelebb egymáshoz; ipar és kereskedelem felvirágzásának óriási lendületet adott. Sajátságos érzet hatja át a szívet, midőn a sötét torok előtt áll s a vonattal berobog a föld mélyébe. Félelem s mégis vágygyal összekötve. A föld mélye kitarult s helyet engedett az emberi ész s szorgalom robogó vonatának. Dübörögve halad a vonat, minden kilométernél égő fáklyák világítják be a sötét boltozatot; egy alvilági kép, vélőd, mintha a Cerberus ugatását is hallanád s keresed zsebeidben az obulusokat Charon csolnakos számára. Hála Istennek a vi-gyázat óriási nagy, szerencsétlenség nem igen történik e vonalon, pedig hát sehol sem kell óriásabb akadályokkal küzdenie a vasutnak mint itt. De most derengeni kezd, az ember lelke mintha megszabadulna az óriási teher alól, fellélegzik s örömmel üdvözlí Istennek ragyogó napját.

Mikor még a vasut nem volt készen, daczára a jól gondozott országutnak óriási nehézségekkel járt a közlekedés kivált télen a hegyen át. A hó-fúvatagok elfedik az utat, a vándor eltéved s elpusztul a nagy hidegben. Mikor még az ut nem volt készen, mennyivel veszélyesebb volt itt az utazás.

Egy szegény pásztorfiu nemes lelkében egy eszme fogamzott meg. Sokáig dolgozott, míg 15 frtot összegyűjtött s

mindenkit kínált, hogy ezzel a hegyen a szegény utasok számára menházat építsen. Senki sem vállalkozott. Persze az összeg kicsiny volt! Mit tett? Vette vándorbotját s bejárta egész Német-, Magyar-, Csehországot koldulva. Ezen pénzből az Arlbergen menhelyet és a Kristófkápolnát építette. Megalapította a sz. Kristóf testvérületet, melynek minden tagja bizonyos összeget volt köteles fizetni az egyesületnek, mig nem II. József kiépítvén az utat, az egyesületet feloszlatta.

St. Antonnál Tyrolba érkeztünk. A vidék nem oly zordon, mint eddig. Az óriási hegyeken megtörik az északi szélnek ereje. Azonban itt még sokkal nagyobb nehézségekkel kellett küzdeniök a vasut-építőknek. Súlyedő föld, vizenyős helyek, törékeny sziklafalak, rohanó hegyipatakok, lavinák, kőomlások nehezítették munkájukat. Ezért tehát itt vannak az Arlberg vonalnak legnagyobb és legszámosabb viaductjai, vízvezetékei, kisebb nagyobb tunnelei s karzatai. Nemsokára előttünk áll az egész vonatnak legérdekesebb építménye a Trisanna Viaduct. Két óriási oszlopon keresztül vág 86 méter magasságban a Patzaувölgyön, szem és fészédítő mélységben alatta zuhog a Trisanna zöld vize. Jön Pians állomás. Lenn a mélységben fekszik a falu házaival. A vonat fenn szédítő magasságban halad. A benn ülő áttekinthet az alatt elterülő egész völgyön. De a vonat balad s nemsokára az ifju Inn völgyébe jut, melynek esongó habjai eláruják, hogy ezentul kísérik lesznek.

Ott, hol a rohanó Rosanna az ifju erőben büszke Inn habjaival egyesül, fekszik Landeck. Régiterraszformán emelkedő házesoportjai a háttérben Landeck várával megragadó képet nyújtanak. Éjszak felől mint egy elhagyott sárfészek, komoran néz le a völgybe Schrofstein várromja. A régi goth plebánia templom egy magaslaton szintén hozzájárul a hatás emeléséhez.

A vidék arca folyton változik. Jobb és balfelől a hegyalakzatok imponáló nagyságban s ezek ellentétéül a völgyeknek kellemes zöldje. Most egy fordulónál előttünk áll egy hegyes orom, melynek tetéjén Kronberg városra feketélik, majd a völgy szélesebb lesz. Mint egy kövesült szörnyeteg állja utunkat a Tsigrant sziklapiramidja s Inst indóházát elértük.

Egy borzasztó felhőszakadás gyászos pusztításait látha tük e környéken. A merre csak láttunk félórányi utunk alatt fekete iszap borítá a földeket, a házak, kertek megroagálva, ezer meg ezer ember dolgozott a vasuti töltéseken. A körüllevő hegyekből rohant le az árvíz s elpusztította sok embernek egész évi fáradságát. Szomorú látvány!

Inst indóháza valami sajtáságosan meglepő. Egy sziklacsoportozat között fekszik magasan, alant az Inn habjai mosásák. Komor kép, melyet egy közeli kápolna kedves fekvésével igyekszik ellensúlyozni. Mélyen alant foly el az Inn, mig nem egy nagy hidon átbogva délfelé az Öetzvölgybe pillanthatunk be. Azonban e bepillantás sejtetni sem engedi, hogy az Öetzvölgy az észak tiroli völgyek legszebbike és legtereményebbike.

Távolabb Petersberg várának tornyai tűnnek fel, a cisterci apátság Stams. Téli snél a völgy kiszélesül, a háttérben Tirolnak óriási alpesei, védfalai éjszak felől. Telfstől Insbruckig a részletek nagyszerűek és a legbájosabbak. Óriási hegyek aljában smaragd zöld rétek, kedves falvakkal.

Zirl állomásnál már a Martinsvand meredek szikla ol-

dalai tűnnek fel. Frangenstein romjai Zirl fölött pusztán s oly busan emelkednek. A kedves élénk helység és a szomorú rom minő ellentét!

Villámsebességgel halad a vonat, hiszen szép térséget fut át s Insbruck közel van. Kék ködből tűnedeznek ki a barátságosan üdvözölnek az alvidék hegyei elől az Isel, távolabb Ambras kastélya, míg végre a napfényben megaranyozva feltűnik Insbruck számos tornyai és háztömegével.

Gálicikői Balázs Mummius.

— A kadarkuti akadémiából. —

Folyó hó 12-én temettek el Esztergomban egy férfit kit az irodalmi és társadalmi világ nagy része Kőrész Kelemennek ismert, ki azonban „Gálicikői Balázs Mummius“ néven sokkal ismertebb volt, lévén ő megalapítója s egyszerűs mind első főnöke a híres Kadarkuti rendnek.

Nem is volt ő egyszerűen: Kőrész Kelemen. Azok, a kik méltóbbá lettek arra, hogy a kadarkuti rend tagjai közé felvétesse nek, tudják, hogy főnökük oly ezimmel rendelkezett milyennel talán még a rendjelekkel tulhalmozott Andrássy Gyula gróf sem dicsékedhetett. Az általa kiadott névtárban ugyan is hivatalos ezime a következő volt: Kadarkuti rendfő: Gálicikői Balázs Mummius. A rándulás babérnoka, a dörészet nyilvános, rendes és valóságos tanára, bolond vármegyének közbirója, a rátót félkupaktanács, a lédeci tudós társaságnak tagja, a zabhegyező egyesület ezimzetes helyettes, számfölötti elnöke, a piripócsi jégaszaló ipartársulat biztosa, a disznódi és kutyabagosi gyülekezet részvényese, a kuvasz nyelvészet, a tökfész és nadragulya termesztő kertészek, a tőkehal, cserebogár és süvöltin tenyésztők bekebelezett társa, a csipiszmutogató, fittyet hányó és nyelvöltögető tisztességtudás ingyenes gyakoronoka, a tüzes tapló fulbevaló és esillagrujtatás művességének öreglegénye, a hosszú fülrénd tulajdonosa, a csörgő sipkás zászlóalj vezére, az agytani bogarász hadnak kartársa, honosított hógölli, gyógygó gónó, góbé és tőhőlyi több tudatlan társaságnak rendhagyó tagja sat. sat. sat.

Kell-e ennél hosszabb ezim?

A rend tagjai mind „testvérek“, egyforma joggal és tekintélylyel mind a kívülállással, mind a rendtagokkal szemben. Nem is lehetett azok közé oly könnyedén bejutni. Mánapság, mikor már magyar tudományos akadémiába is sógorság, komaság, esetleg egy kis csuvasz vagy khinai nyelv ismeret útján könnyen beválasztják az embert: méltó elismerést érdemel az olyan társaság, a mely klikk uralmat a maga kebelében meg nem tűr és csakis a valódi elvitázhatlan érdem előtt hajt fejet.

A rend tagjainak száma ennélfogva daczára harmincz éves fennállásának, csak a háromszázat haladja meg, ezek közül is igen soknak lábáról már „leszedték a vasat“ (profán nyelven: meghaltak.) Szervezete, bár a tagok egytívé sohasem jöttek, mégis a legtökéletesebbek egyike. Van ugyan is a kadarkuti rendnek a főnökön kívül irodaigazgatója, jegyzője, gazdájja, kincstárnoka, tanácsosa, van külön vizsgálóbirója, esillagásza, történésze, tanácsosa, tanára, orvosa, távirásza, sőt nem szikölködik katona, todrász, kalapos, táncmester, futár, gépész, lakatos, harangöntő, esősz, kovács, tűzőr, pecér, lovász, kocsis, lócsiszár, halottkém, vendégfogadós, csapos, kintornás (macska), zenekarnagy és bába nélkül sem.

A rend politikát nem üzött. Ennek tulajdonítható, hogy sok politikus, miniszter, országgyűlési képviselő stb. tagjai sorába fel nem vétettek, habár arra talán kiválóan érdemesek voltak. Feladata volt: mindazokat, a kik valamely új tudományt, bölcseletet, iparágat felfedeztek, vagy pedig olyasmint tettek, a mit ugyan a barbár világ észficzammak, ballépésnek vagy csupán tévedésnek, szórakozottságnak félreismert, de ami magasabb szempontból tekintve, hivatva volt a világ során változtatni, — mindezeket tagjai sorába felvenni, hogy együttes működésre buzdítva, a társadalom reformját elősegíthessék.

S Galickói Balázs Mummiusnak e tekintetben kitűnő emberismerete volt. Ex ungue leonem — sokszor a legcsekélyebb dolgokban is tettenkel felismerte a nagy lángészt, mely a világot sarkaiból fölforgatni van hivatva s az ilyet sietett a kadarkuti rend tagjai sorába emelni s a rend pecsétjével (három akasztott ember e felirással: ad tres pendentis latrones) ellátott dekrétummal megtisztelni.

A sok közül csak néhány nevezetesebb tag érdemeit fogjuk felbozni. Marosvásárhelyt B. M. törvényszéki bíró egy törvényesül elrendelt boncolási jegyzőkönyvben azt a hivatalos jelentést tette, hogy a meggyilkolt ember halála előtt két nappal még élt. Rögtön megfogadták Skarabeusz néven kadarkuti vizsgálóbíróvá. — T. T. lapot indított Érsekvárott, mely azonban, mielőtt még napvilágot látott volna, megbukott. Lett belőle kadarkuti lapszerkesztő: Szegvári Tamásfi Aborcisz testvér.

Sz. R. csak azért félt Párisba menni, nehogy tengeri betegségbe essék: bevált kadarkuti földszarki utazónak. H. E. nem akart egy táviratot elfogadni, mert az ő megjegyzése szerint az irás, mely rajta olvasható volt, nem a földadó keze írása. Persze, hogy azt a tudóst, a ki még a távirat vonásain is ráismer azok írójára, rögtön beválasztották Ipsilon testvér néven kadarkuti távirásznak, sőt — habár talán csak ráfőzés — kisütötték róla azt is, hogy ő volt az, a ki valakinek egy új eszmát akarván küldeni, azt a táviró sodronyára akasztotta, s kis vártatva felelet gyanánt megkapta annak ócska lábbelijét.

V. T. folyton zsebében hordta a tarok kártyákat s bárkivel találkozott, azt tarokkhozni hitta. Méltó lett az Ubivisz testvér: kadarkuti rendű tóti és futaki Apátur címére.

M. J. és F. J. Komárom felé utaztukban egy szélmalomot Konkoly csillagvizsgálójának, a szélmalomnak küllötlen rudját pedig távesőnek nézték. Az elsőből Teleskópius testvér, kadarkuti csillagtudós, a másikkól pedig Diopter testvér, kadarkuti csillagászsegéd lett.

M. K. tüzoltóparancsnok tűz alkalmával tüzoltóit épen ellenkező irányban vezérelte, mint a merre a tűz dühöngött s ott ezután külső tüzet nem találván, a belső tüzet oltótrák jóféle szőlőlével. Természetesen érdemei elismerésül Vertumnitz néven kadarkuti tüzörré választott.

T. Ö. egy négyszögletű szobán azt a bámulatos felfedezést tette, hogy az gömbölyű, s mint a négyszögű kör vagy körd négyzög, másképp fából vaskarika feltalálója, kadarkuti mérnöké (Gilgab testvér) választott.

Decipulus testvérhez (P. L.) jó ismerőse vendégül szállván, mikor mindnyájukat ebédhez hitták, ő vendégét szobába zárta, maga pedig lement ebédre. Kadarkuti várnagygyá nevezetett ki. Kolutáber testvér (B. G.) kocsiját egy ereszkedőn úgy akarta megállítani, hogy saját lábát tette a kocsi

kerék küllői közé. A szándék ugyan nem sikerült, hanem az új kerékkötő feltalálóját sietett a rend főnöke tagjai közé kadarkuti kerékkötőnek fölvenni.

Redandréo testvér (S. K.) lefelé váltott a vasuton jegyet és föfelé utazott. Kadarkuti vasuti felügyelő lett belőle. — Sch. B. felfedezte, hogy a kosok is megfújhatók, nem is késett őt a kadarkuti rend Mulciber testvér, kadarkuti Birkás néven magáévá fogadni. — Meszóref testvér (M. L.) vendégeit szilvórium helyett petrolummal kínálta, — kadarkuti műszeszgyárnoki állással tisztelték meg.

B. S. új egyházi szónoklatot teremtett azáltal, hogy egy nagy ünnepen a szöszékre lépven, a bámuló hallgatóságnak a szóval szónoklatot mutatta be. Ezt ugyan sokan félreismerték, de a kadarkuti rend őt Mutulusz testvérré fogadta és kadarkuti hitszónokká kinevezte.

Ipszior testvér (H. A.) nem lévén a ki őt nevenapján felköszöntse, önmagát köszöntötte meg, kívánva egy névjegyen minden jót. Mint az önköszöntés dívatjának felfedezője kadarkuti köszöntőnek neveztetett ki.

F. A. a Danaidák feneketlen hordója nyomán a feneketlen poharat találta ki, e czéla saját kezelőjét használván, hogy jót ihasson belőle. Sokan nevettek rajta, de a kadarkuti rend keresve kereste őt és kadarkuti csaposnak beválasztotta.

Manasszes testvér (V. D.) új számrendszert és számtani törvényeket akart behozni. Nagy feladatát azon alitással kezdte meg, hogy négyszer négy harminczkettő. A tudatlanok kinevették, a kadarkuti rend felismerte a lángelmét, s mind számfejtőt kebelébe fogadta.

Borneo testvér a halálbejelentés legújabb nemét akként akarta behozni, hogy az illető, aki meghal, tartsa kötelességének a halálesetet bejelenteni. Ha ez a szándék sikerülhetne, fölsőlegessé válnának a halottbemondók s maguk a haláljelentések is, — azért Borneo testvér kadarkuti halottbemondó tisztességgel ruházott fel.

Mint a felhozottakból is látható, csak kétségtelenül kiváló érdemek folytán lehetett a rendbe bejutni. S magában a rend szervezetében is volt valami titokszerű. Az ország bármely részében lakott is az illető, aki ily érdemleges dolgot művelt, s bármily titokban tartotta is, a kadarkuti rend főnökének tudomására jutott, és nem késett őt tagjai sorába iktatni. A tagsági okmány maga ószinü papirosra középkori betűkkel volt írva s pecsétje miként már említettük, a három akasztott emberhez „ad tres pendentis latrones“ szólt.

A megválasztott testvér legtöbbször maga sem tudta mikép jutott ez okmányhoz. Hol Budapestről, hol Kolozsvárról, vagy az ország valamely határszéli városából kapta meg a levelet, mely az okmányt tartalmazta. Igen gyakran megesegett, hogy a mitsem sejtő uri embert nagy társaság közepete érte a szerencse, hogy a rend őt megbizottja őt, mint új kollégát üdvözölte és dekrétumát felolvasta. Szóval: számtalan derült pillanatot szerzett Galickói Balázs Mummius leleményessége s minél szerényebb volt valaki s el akart volna bujni a kitüntetés elől, annál nagyobb diadallal ünnepelték őt. A dekrétumok egyébként a legegészségesebb humorral teltek mindig, a dátum pedig mindnyáján a következő: kelt Kadarkuton, a diák ketreczben, kis kedden, ebben az esztendőben.

Most már magának a rendfőnök lábáról is leszálltunk a

a vasat. Mondják, hogy temetésén a rendtagok nagy számmal voltak képviselve, s e kölesönös részvétellel akartak a rendfő iránti utolsó tiszteletnek kifejezést adni. Mivel pedig a tulvilágról a rendnek gondját nem viselheti, a testvértagok, hogy köztük fejtelenség ne uralkodjék, mint halljuk, rövid idő alatt káptalant fognak összehívni, hogy a legérdemesebbet rendfőül megválaszassák.

(M. Á.)

Posztergátor.

Kisebb közlemények.

— **Tanítógyűlés.** A esiki róm. kath. tanítóegyesület felesiki fiók-köre 1891. nov. 21-én Cs.-Delmén tartott őszi gyűléséről a következőket regisztrálhatom:

A gyűlést szent mise és gyak. tanítások előzték meg. Ferencz József elnök megnyitó beszédében felsorolta azon intézkedéseket, melyeket részint az országos tanító-gyűlés, részint az országgyűlés és közoktatásügyi miniszter ur, részint pedig a közoktatási tanács, valamint más hatóságok a népnevelés ügyének felkarolása végett fogantattak. Kellemes benyomást tett ránk ezen megnyitó beszéd főképen azért, mert elnök az országos tanító-gyűlésen is jelen lévén annak idejében, saját tapasztalataira támaszkodva olyan érdekes és tanulságos dolgokat is tárt fel előttünk, melyeket a sajtó terén nem tudtunk volna megismerni.

Ráduly Benjámín szavalta Vörösmartynak „A szegény asszony könyve” című költeményét, melyet a gyűlés nagy tetszettel fogadott. —

Hallottam fiók-körünkben ezelőtt is sok szép szavalatot, de ennél szebbet nem.

Részint a költemény alaki és tárgyi remek kidolgozása, részint a szavaló vonzó előadása olyan kölesönös hatást tettek a hallgatóra, mely harmonikus egységben a lelket a mindennapiasságból kiemelve, gyönyörrel töltö el.

Felolvasást tartott Paláncz Sándor az énektanításról.

A gondal kidolgozott és nagy olvasottságról tanuskodó felolvasásban felolvasó az éneket — mint a kedélyképzés legfőbb eszközét tüntette fel. Allításait példákkal és szaktekintélyek nyilatkozataival bizonyította.

Az ének-tanításra nézve általános elveket sorolt fel. A felolvasás minden vita nélkül helyesléssel és köszönettel fogadtatott, s felolvasó felkérte, hogy az énektanítás módszeréről is valamelyik következő gyűlésen felolvasást tartani sziveskedjék.

Gyak. tanításokat tartottak: Székely Ferencz helyi és Holló Endre szt.-domokosi tanítók, melyek a megejtett bírálat alapján teljesen sikerülteknek nyilvánítottak.

Ezután a tisztujítás ejtetett meg. A gyűlés volt tisztviselőit közfelkiáltással újra megválasztotta a következő három évre. E szerint elnök: Ferencz József, alelnök: Imre János, jegyző: Ferencz János, aljegyző: Paláncz Sándor.

Végül a gyűlés Ráduly Benjámín indítványa folytán a gyak. tanításokra nézve a következő határozatot hozta: jövőben

a gyűlés helyén lakó tanítók tanterem és tanerő szerint egyes osztályokban és egyes tantárgyakból tartnak gyak. tanítást. A gyűlésnek jogában áll a napi renden levő tantárgyak valamelyikét kijelölni és ebből köteles az illető tanító gyak. tanítást tartani. Vendégtanítás nem tartatik; azonban szabadságában áll minden tagnak új tanmódszerét vendégtanítással is bemutatni. A vendégtanítások helyett vitatételek terjesztendők elé. Egyéb keblti ügyek elintézése után a gyűlés véget ért.

Ferencz János.

Indítvány. A szentmise áldozatnak szertartásait és anyagát oly szabatosan előlja, annak megtartása fölött oly éber figyelemmel öröködik az egyház, hogy a legkisebb defectus és kétely a gyengéd lelkiismeretű bemutatónak szent megdöbbenést és lelki borzadályt okoz. Nem ok nélküli aggályt ébreszt akárhányunknál a vinum „de vite” rendelvénye. Ismeretes a francia püspöki kának évekkel ezelőtt ez ügyben tett óvintézkedése. Nagyon ideje, hogy adótt viszonyaink közt mi is elmélkedjünk fölötté. A talmi, vagy műbor készítése annyira átalánossá vált már nálunk is, hogy nagyobb raktárok, pinczeegyletek, konzoreciumok sem nyújtanak kellő biztosítékot a „de vite” jellegről. S pedig arra is van eset, hogy a sekrestyés, a templom melletti ördögkápólnál, nem is keresztyén elárúsítótól ámpolnánként hordja az ugynevezettet. Igaz, papjaink jó része szüreten szerzi be szükségletét; de hányan százféle ok miatt veszszük ott, hol közelebb és olcsóbban találjuk! Oly ténykörfülmény, mely kevés szót, de annál több gendoikozást igényel. Szóval csak az eladó minden kétséggel kizáró lelkiismeretessége szolgáltat teljes biztosítékot aggályaink megnyugtására. Ezt czélozza jelen indítványom.

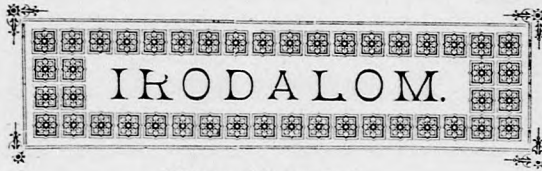
A vinum missale rendszeren a templom pénztárából fizetik. Kézpénzért pedig lehet is, kell is ily szent czélra biztos materiát beszerezni.

A központban gyanunfelüli nagy pinczéink vannak, honnan miként a sz. olajok, a vinum is szétküldhető lenne az erre jelentkező parochiák számára. S ehhez semmi áldozat, csak szervezkedés kivántatik. A központ termelő; mi a fogyasztók. Ez tiszta. Mire itt a közvetítő? Tán a tiszta árú megvesztegetésére? . . . A termelő központ más vevőnek sem adhatja el jobb áron; mi oly drágán fizetjük a pancsot. Tehát csak lelkiismeretes élelmesség az eladó és élelmes lelkiismeretesség a vevő részéről, s a fontos szent cél eléré. Vinum de vite. Számosan jelentkezünk; minden egyes 365 deczire. Ez biztosítja a boutelliák egyszer mindenkorra beszerzés, dugaszolás s pakolás költségeit s még a hónapok vignettaival való ellátására is marad; miáltal a rendes fogyasztás esperesileg ellenőrizhető; s a bor a csap-lopózás, avatatlan kezelés által meg nem romolhatik.

Egyetlen szabálytalanságnak megakadályozása, az áldozat érvényességének biztosítása sürgeti a bővebb megfontolást és a központból kiinduló imperatív intézkedést. Non qui, sed quid. — Extranei.*)

*) Teljesen igazuk van. Ebben a műboros világban az ilyen körülményekre is komolyan kell gondolni. S ez lelkiismeretességre mutat.

S z e r k.

Könyvismertetés.

„A szentírás apológiája. Irta Dr. Székely István. A nagyváradi I. sz. egyházmegyei hatóság jóváhagyásával. Nagyvárad 1891. A szerző kiadása. 4° 707 l. Ara 4 frt.“

Korunknak indifferenzizmusa és istentelensége ma már nem az egyes dogmákat, hanem az egész keresztény hitrendszert támadja meg. Ezen támadások első sorban eo ipso a pozitív vallás alapja ellen irányulnak, — hiszen az alap szilárdságától függ a rendszer léte s így élete. Ha az alapot megdönteni sikerül, veszve van és romba dül az egész reá épített rendszer. A mi vallásunknak s a keresztény felekezetek tanainak is alapja — a Szentírás. Ez azon alap, a melyen vallásunk gyönyörű épülete rendületlenül áll, — ez azon könyv, a melyből a felekezetek is „quaerunt sua dogmata.“

A jelen évszázad folyamán a Szentírás tekintélye sok támadásnak vala kitéve, de mindenik támadást diadallal verte vissza. Az újabb és határozott atheistikus tendenciájú természettudomány és historia mint rég elavult s a modern kutatások eredményeivel homlokegyenest ellenkező tényeket hirdető könyvet a lomtárba akarta tétetni. Előállottak Mózes „Genesis“ ével, az „emberi nyelv“ nagy kérdésével, az „özön víz“ -zel s még sok ily a Szentírásban elbeszélte más tényekkel — s szembeállították ezen — szerintők — mesés mythoszokkal a tudomány kétségbe nem vonható vívmányait. S talán esőkent ezek által a Szentírás hitele és tekintélye? Ellenkezőleg.

Komoly kutatások, hosszas tanulmányok fényesen igazolták a Szentírás hitelreméltóságát. Ég, föld, könyvek, kövek, papyrusok, ásatások egyaránt hirdették és hirdetik ma is, hogy a Szentírás azon egyedüli könyv, mely a világs az ember eredete, rendeltetése és célja felől teljesen biztos és örök időkre szóló utmutatást adhat nekünk.

S Dr. Székely J. könyve éppen ezt bizonyítja be. Az ő egyenesen kitűzött célja az vala, hogy aprólékos kérdések mellőzésével a Szentírás tekintélyét, használatát és tartalmát a tudomány vívmányainak felhasználásával általános érthető alakban igazolja és a felmerült támadások ellen védelmezze.

S mondjuk ki előre, hogy célját a legsikeresebben érte el s feladatának a legjobban felelt meg.

A vaskos és eszesen kiállított munka kiindulva a Szentírás értelmezésének hármasszámú módjából, három fő részre oszlik: t. i. kritikai, hermeneutikai és exegetikai részre. Ezen fő részek ismét egyes tételekre oszlanak, melyek egészen önálló értekezéseket tehet egy egy teljesen befejezett egésznek képeznek. S ezen felosztás nem csak azért helyes, mivel az olvasót nem fárasztja s szellemének a befejezett részlet elolvasása és komoly tanulmányozása után a teljesen önálló részlet felett való elmélkedésre tápot, időt és alkalmat ad, hanem egyuttal nagyon praktikus azért is, mivel a nem szak tudós, laikus olvasó így sokkal könnyebben fogja fel és érti át azon anyagot, melyet áttanulmányozott, mintha a már

régebben átolvasott részletekből kellene a most olvasottakat mintegy kiegészíteni, teljes képpé alakítani.

Az első, kritikai részben, melynek általános címe „A szentkönyvek tekintélye“ a szerző bebizonyítja a szentkönyvek inspirációját, előadja a szent irodalom (hagiografia) történetét, áttér azután a történelmi és kánoni tekintélyre s ezekből kiindulva tárgyalja először az ő, majd meg az új szövetség szentkönyvek történetének tekintélyét. (7—203. l.)

A második, hermeneutikai részben a szent könyvek használatáról szól. Legelőször is bebizonyítja, hogy a Szentírás nem egyetlen hitszabály; hiszen az tulajdonképpen holt betű s ezen holt betűnek az Egyház adja meg magyarázatával az életet.

És most áttér a „Szentírás magyarázatára“, melyben az Egyház szellemétől eltérő különféle magyarázatokat megezőlve a kath. hermeneutikát helyezi kellő világba. „A bibliai rationalismus történet“ fejezetben a XVI évszázban keletkezett rationalismus eredetét, okait és történetét adja elő. Ezen rationalismus a természetfeletti rend, kinyilatkoztatás és főkép a csoda tagadásán alapul. S éppen ezért a következő fejezet „A csoda és a tudomány“ -ról szól. Ez egyike a leggyönyörűbben kidolgozott részleteknek. A csoda lehetősége és valódisága mellett szóló összes argumentumok oly logikai és szép rendben sorakoznak egymás mellé, mint egy „acies bene ordinata“, mely az ellenfél teljesen tönkre teszi. „A rationalista értelmezés czáfolatában“ a különféle, egymásnak ellenmondó és egymás által lerombolt Szentírás-magyarázatokat ismerteti és czáfolja meg. Befejezi végül a II részt a „Szentírás olvasása“ cz. fejezet, mely arról szól, hogy a Szentírás olvasása nem mindenkinek szükséges, az üdvösségnek nem nélkülözhetetlen eszköze és különben is erre isteni parancs sehol sem kötelez. Sőt káros is a Szentírásnak olvasása, hiszen az homályos könyv, félreértésekre ad alkalmat s akárhányszor meg is van hamisítva; végül előadja szerző azon főbb szabályokat, melyekkel az egyház a Szentírás olvasását körülírta és meghatározta. (205—364. l.)

Az első két főrész a műnek — mondhatnók — universalis része, a harmadik tisztán specialis. S ha a két első rész inkább a klerusnak s a tudósabb elemnek van írva, a harmadik rész bátran a laikusoknak szól. A modern tudakosság a vele küzdő papságot azzal szokta vádolni, hogy mihelyt a pap saját veszteségét vagy elgyengülését érzi, rögtön behzza magát Egyházának dogmákkal körülvevő sánczai közé, hová őt az ellenfél már nem követheti. Lehet, hogy az első két részben a szerző ezen sánczokból támadott és hadakozott, de itt a harmadik részben felöltve az újabb tudományok öltönyét és fegyvereit, áll ki a küzdő térre. Itt ő is teljesen modern fegyverekkel küzd s küzd úgy, hogy ellensége hátrálni s magát „auf Gnade oder Ungnade“, de megadni kénytelen.

A harmadik rész azon főbb kérdéseket tárgyalja, melyeket napjainkban a természettudomány és historia szokott megtámadni, gúny tárgyává tenni. A szentírás teremtéstörténetét, az emberi faj egysége, az emberi nem őstörténetét, a vízözön, az emberi nem kora, a nyelv eredete és a bábéli nyelvvizvar, a Genesis néprajzi táblája, a patriarkák története, az izraeliták kivonulása Egyiptomból, Izrael népének története, a mózesi vallás és törvény védelme, Jézus élete és a kereszténység eredete ezen főbb kérdések. Tudományosság,

logikai erő és él s zamatos magyar irály jellemzik ezen szakzokat, melyekben a legapróbb ellenvetések is előkerülnek, hogy az ál-tudományosság teljesen le legyen fegyverezve. Ugy jár el a szerző, mint a jó tűzoltó. Ez addig nem mozdul a tűz szinéről, míg a legkisebb szikrát is meg nem semmisítette; — a tudós szerző is a támadás s így vesztélylyel fenyegethető legkisebb szikrát is megsemmisíti, hogy az olvasó a legkisebb skrupulus elhárítása és kioltása után teljes nyugodtsággal és meggyőződéssel tehesse le a munkát kezéből. (365—707. l.)

Ez a mű főbb vonásokban. Dicsérntnk tovább nem kell. Ily mű, mely magyar irodalmunkban korszakot alkot, czégerre nem szorul. A papságon s a világi közönségen áll most, hogy annak minél nagyobb és szélesebb körben való kelendőséget szerezzen. Mi a legnagyobb készséggel ajánljuk t. olvasóink figyelmébe és tömeges pártolásába s szívünkből kívánjuk, vajha a mű nemes czélját elérné!

Z. A.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Nyilvános köszönet.** — Püspök Urunk ö Nagyméltósága, kinek atyai jószívűségéről nemesak e becses lapok, hanem a hálás szívek ezreinek néma könnyei is beszélnek, tekintethe véve új állomásom elfoglalásában felmerült nehézségeimet legkegyelmesebben 15 frt. segélyben részesíteni méltóztatott. Ezért én is legforróbb köszönetem mellett kívánom és kérem a Mindenhatótól, hogy adja meg érte egy földi mint mennyei jutalmát! Köszvényes-Remetén, 1891 nov. 18-án. Kiss András, káplán-tanító.

— **Nyilvános köszönet.** Magyarokéklös mostanában szervezett r. k. fiók-hitközség új takarékos magtárának gyarapítására Erdély nagylelkű Főpásztora közelebről 20 o. é. frtot kegyeskedett saját pénztárából ajándékozni. — Az egyházmegyének azon északnyugati részén valóban igaz vallási és nemzeti missiot képez Ö Nagyméltóságának már másodosorban is éreztetett édes atyai pártfogása. Búzgó imáinkban arra kérjük Istent, hogy a kegyes szívű Főpásztort az igazi nagylelkűség magasán lobogó zászlója mellett ennek kiapadhatlan forrásával, a Szentlélek hétszeres kegyelmével és hosszú élettel áldja meg. A fiók hitközség nevében: Agoston Lajos, Kállay Gábor, Boldizsár Dénes.

— **Meghívó.** Az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi egyesület f. évi december hó 4-én d. u. 4 $\frac{1}{2}$ Gyulafehérvárt a városház nagytermében közgyűlést tart, melyre a t. cz. tagok ezennel tisztelettel meghívotnak. A közgyűlés tárgysorozata: 1) Elnöki megnyitó. 2) Titkári jelentés. — 3) Muzeumóri jelentés. — 4) Pénztári jelentés. — 5) Felolvasás, tartja Veszely Károly prépost úr. — 6) A választmány egyneved részének kisorsolása, s azok helyébe új

választás. — 7) Esetleges indítványok, melyek azonban a megelőző választmányi gyűlésen bejelentendők. A közgyűlést megelőző napon d. u. 4 $\frac{1}{2}$ órakor választmányi gyűlés tartatik, a közgyűlés napján pedig d. e. 12 órakor Püspök Úr ö Nagyméltósága küldöttségileg meghivatik a közgyűlésre. Gyulafehérvárt 1891. november hó 24-én. Csató János elnök, Kóródy Péter, titkár.

— **Köszönettel vettük a következő meghívót:** A csiksomlyói róm. kath Főgymnasium ifjusága véd-szentjének Szent Katalinnak napján, november 15-én, szerdán este 7 órakor a gymnasiumi kölcsönkönyvtár javára az internatus nagytermében zártkörű szini előadást tart. Előadatik: Liliomfi, eredeti virágjáték 3 felv. írta Szigligeti Ede. Személyek: Szilvai, professor Dobos András 8. o. t. Camilla, Lakatos Mihályné urnő. Mariska, növendéke, árva Sprenz Helén k. a. Liliomfi, színész Bedő Sándor 8. o. t. Szellemtfi színész Lakatos Kálmán 8. o. t. Swartez, pesti fogadós Bece Imre 8. o. t. Adolf, fia Lázár Miklós 8. o. t. Kányai, telegdi fogadós Dulinszki J. 8. o. t. Erzs, leánya Nagy S. Erzs k. a. Gyuri, pinézér Kedves József 8. o. t. Szomszéd-asszony Balázs Ottilia k. a, Urfi, Csikó István 5. o. t. Legény Balázs Károly 7. o. t. Történik az I. felv. Kolozsvárt, a más kettő Telegden.

— **Pályázat.** A nagyszebeni kir. kath. terézárházánál üresedésben levő rajz- és szépírási tanítói állomásra ezenel pályázat hirdettetik. Javadalma: három szobából és konyhából álló lakáson és kis kerten kívül 500 frt évi rendes fizetés, a gymnasiumi növendékek szépírási tanításáért 52 frt 50 kr. évi jutalom s mindaddig, míg a jelenlegi viszonyok nem változnak, az irodai teendők végzéséért évi 120 frt. tiszteletdíj. Az állomást elnyerő köteles az árvaház hat osztályu elemi iskolájában a rajzot és szépírást tanítani, a gymnasiumi növendékeket vasárnaponként délelőtt egy órán átá szépíráshoz gyakorolni s az irodai teendőket (másolásokat) pontosan végezni. — A kinevezendő rajz- és szépírástanító csak egy évi sikeres próbaidő elteltével fog állomásán véglegesíttetni. A keresztlevéllal, képesítési oklevéllal, és esetleg szolgálati bizonyítvánnyal felszerelt folyamódványok f. é. december hó 20-ik nagjáig alólirt igazgatósághoz küldendők be. Nagy-Szeben 1891 november hó 16-án. A kir. kath. terézárház igazgatósága.

Szerkesztői üzenet.

Ft. P. S. urnak N. Sz. — Eddigi búzgó munkásságáért, valamint nemes és általunk ritka örömmel fogadott, tehát már kötelező ajánlatáért hálás köszönetet mondunk. Szíves üdvözet!

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.
Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, KÓRÓDY PÉTER, VARGA SANDOR, VASS ALBERT.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. nyomdában Gyulafehérvárt.